

V. *xivarri*

VISCERA, pres del ll. *viscëra*, plural del mot poc usat *viscus*, -ëris. □ 1.ª doc.: c. 1500, Cauliac.

No recollit pels lèxics fins a *SLitCosta*, 1868 (fora d'un estrany «*viscera*: baccula» del DT. 1670-1767); «Entranya; òrgan situat en la cavitat del pit o del ventre», Fontserè (*CiFiNat.*, lèxic).

DERIV.: *Visceral* [c. 1400]: «--- Jatsia sovén vejам lo contrari, are-[u]s veu que la altesa del molt gloriós 10 *rey de Sicília*, confusa tota enveña naurà les honors que li eren neguades, e los peccadors e contrestadors, veents-ho, se-n dolran (e s vexeran) mostrant llur intrínsecha furor ab estrenyiment de dents e per magresa de visceral corrompiment; e lo *rey molt* pus clar e pus reposat (e alegre) que en temps passats, estant en la *royal cadira de son avi*, gitades núvols de tristor e pluge de làgremes de Itàlia, esclariarà la nostra partida de lengua latina ab çà cara e corona estellant restituint al regna la pau que li era tolta ---» *Letra de Reyals Custums tremesa per Misser Francesch Petrarcha a Mn. N. A. seneschal del Regne de Nàpols --- après que-l dit Rey --- cobraren son regne*, trad. anònima en un ms. del S. xvi de l'obra del Petrarca de c. 1360 p. p. Moliné en *AIEC* I, 347-351 (t^o 50v^o).

Ni ell ni que jo sàpiga, d'altres, s'han adonat que aquest text va ser aprofitat per Martí Joan de Galba o per Joanot Martorell, copiant-lo sencer com a capítol 128 del *Tirant* (Ag. II, 152-167), on substitueix el rei de Nàpols per l'emperador de Grècia, i altres petites esmenes de mots i d'estil, i ho posa en boca del «filòsof moro Abdallah Salomó», com a invocació a Tirant per deslliurar Grècia dels turcs. He assenyalat alguns petits canvis introduïts en el *Tirant* posant els mots en cursiva i tancant entre parèntesis els afegits. 35 La còpia continua fins a la fi de la *Letra* i la fi del capítol 128 de la novel·la.

¿Seria JoMartorell mateix el qui havia fet la trad. p. p. Moliné d'un ms. anònim del S. xv? Notem en aquesta alguna forma específicament valenciana (*mentirosa*, lín. 3) que ens encoratjaria a creure-ho. Val a dir que l'estil, i fins la idea, d'aquest plagí semblen més propis de Galba que de Martorell, encara que sigui dins la part del llibre on es nota en general la ploma del gran escriptor. Passatge de cabdal importància, com a reforç de la sospita que ja en la part de Martorell l'impertinent defraudador hi va interpolar algun tros.

Vi(s)ceral figura també en *Quart del Cartoixà* de Roís de Corella (DAg.), que com és sabut imità altres vegades trossos sencers de Martorell; també en un Devocionari del S. xv (DAg.). *Visceralment* 'entranyablement, fervorosament' figura en un doc. d'arxiu d'Igualdada de 1412 (*AlcM*); i es tracta també d'aquest adverbí en la frase «--- humilment e *viceral* supplica a la V. Sacra e R. Magestat», en un doc. relatiu al Parlament de Casp (DAg.). «Les mil·lenàries festes dionisíiques foren trasplantades --- a la Rambla cap a la meitat del vuit-cents, i això fou la seva consagració: la rua --- La ciutat en va fer el seu centre *visceral*, i 60

per una trama subtil ---», Coromines (*La Rambla*, O. C., 577a3). *Visceració* [1868].

Eviscerar [*SLitCosta*, 1868]; *evisceració* [id.]; *enviscerar*; *inviscerar*.

Viscina, V. *vesc* *Viscomte*, V. *vescomte* (COMTE) *Viscor*, V. *bisca* (BRIDA); i *vesc* *Viscunç*, -çar, V. *biscunç* (ACUNÇAR) *Visera*, *visibilitat*, *visible*, *visió*, *visionari*, V. *veure*

VISIR, pres del turc *vezir*, i aquest, de l'àr. *wāzīr* 'ministre', derivat de *wāzar* 'portar una càrrega'. □ 1.ª doc.: Belv.

DERIV.: *Visirat*.

Visita, *visitable*, -tació, -tant, *visitiu*, -tivotat, *visiu*, *visivitat*, V. *veure* *Visnaga*, V. *pastanaga* *Viso*, V. *bis* i *viudo*, -a

Visol, o millor *bíssol*, V. *bis* *Visori*, -òria, V. *veure* *Vispa*, V. *vespa* i *bispa* (BRISA) *Vispe*, V. *bisbe* *Vispilla*, *vispillejar*, V. *bisp* (GUS)PIRA *Visquera*, V. *vesc* *Visrei*, -eina, V. *virrei* (REI) *Vista*, *vistable*, *vistaire*, *vistar*, V. *veure* *Vistent*, V. *veure* i *vestir*

25 *Vistia* err. de lectura per *justia* (IV, 931a11ss.): «pot venire vi a *justies* a miges canades o a qualque for --- la mesura que és apellada *vistia* de ui --- per cascuna *vistia* --- que-s venrà a taverna pública», «venre son vi --- a miges canades o a *visties* ---» *SdUrg*. 1470 (BABL XI, 284, 285, 286) *Vistós*, *vistositat*, V. *veure* «*Vistrar* Olot, 'conèixer, descobrir una persona'» (DAg.); no deu sortir de *visurar*, més aviat *bis-trar* = *bes-traure*; o bé *vistar* (de *vista*) encreuat amb *bis-traure*.

Visu, *visual*, *visualitat*, *visura*, *visuració*, *visurador*, *visurament*, *visurar*, -urejar, *visus*, V. *veure*

VIT, m. 'membre viril', del ll. *vĕctris* 'barra, palanca, alçaprem', que també ha pres aquest sentit en l'oc. ant. *v(i)ech*, -et, i fr. *vit*. □ 1.ª doc.: fi S. XIV.

A unes «cobles equívocues» o d'endevinalla, on Jacme Marc parla de «Blanca y bella n'és la costa / a hon és fundat l'estany / --- / de peix no-n traurets est any / si no-li posats de costa / ---» contesta el seu germà Pere (pare d'Ausiàs) amb la clau: «clar parlar: 'cony' és l'estany / e lo ventre és la costa, / e lo 'vit' dic qu' és lo tany / qui creix quant hom lo y acosta» (*est tany=est any*) (ed. Pagès IX, p. 80). És probable que es refereixin al mateix mot els diccs. de rims de Jacme Marc (1371), lín. 1513, i Aversó (1588) en posar *vit* en llistes de rims en -it. JnEsteve, amb una frase que devia estar en circulació en el «món verd»: «lo *vit* del ase vos saluda: preputium asini vos salutat» (dues ratlles més avall «lo membre del home: mentula»), *LiEleg*. k-8-6; receptes val. de Micer Johan, 1465, 410; «*vit* o fava del membre genital», Busa-N.; *vit de bou*, Lab. 1840.

El llatí *VECTIS* [S. III a. C.] m. no es troba ni en autors ni en les glosses (CGL VII, 396), sinó amb els